

brez šminke

Žena, mož in graničar na strmi klančini

Karl Schönherr: Hudič babji. Režija Mateja Koležnik, Mala scena Mestnega gledališča ljubljanskega

Primož Jesenko

Hudič babji (*Der Weibsteufel*, 1914) je gosta, intenzivna, na videz majhna predstava, a naslednji presežek v aktualni sezoni Mestnega gledališča ljubljanskega. Zareza Mateja Koležnik (z dramaturginjo Alenko Klabus Vesel) v igro Karla Schönherrja, ob Arthurju Schnitzlerju najuspešnejšega avstrijskega dramatika z začetka 20. stoletja, izpelje izčiščen odmik od smeri brutalno pospešene veseloigre sredi alpske idile. Igra z zelo posebno jezikovno identiteto, pisana v izvrstni dramski tehniki, je v ideološkem smislu »uporabljiva« na več načinov, mizogin je bil vselej nekje posredi. Aktualna postavitev pa obrne trikotniško igro prevračanaj med oprezavimi z viteži v sliko partnerstva, ki ga določa mrtvi tek in kjer pristni sentiment uravnajo interesi; te vizualno in simbolno ogojene izrabljenosti ne razreši niti ritual njenega umivanja Moževega hrbta, eden od tistih, ki jih predstava pokaže. Žena živi s starejšim Možem, želi si otroka, medtem ko on, tihotapec, stremi za hišo na mestnem trgu; pojavi se mladi Graničar, ki opreza za Moževimi nečednostmi, rad bi napredoval v službi. Žena se »loti« Graničarja, med drugim izprosi nož, si z njim reže gumbe na srajci in skoraj razgali prsi, a za njenim izzivanjem je še vse kaj drugega. Gregor Čušin v vlogi vampastega kontrabantarja z muštacami in nepremičninskim ciljem pred očmi, nič kaj cotastega ali jamravega šlevaka, in sloki uniformirani Jurij Drevenšek, ki mu je odvzet značaj topoumnega oprezuha, sta postavljena ob njen drobnji život v rjavi jopi, ki se ne trudi opozarjati nase (kostumi so delež Ane Savič Gecan). Viktorija Bencik z rafinirano prisotnostjo izstopajoče igra Ženo kot

uganko, ki je po vsem sodeč sito podrejenega samozatajevanja. Krute poteze na njenem obličju so vse prej kot zlahka določljive, znaki, ki jih oddaja, od grizenja ustnic do kompulzivnega seganja s prsti na obraz, so razločljivi, hkrati pa dvoumni in natanko v tem se zdi bistvo te vloge: neulovljivost. V ozračju, ki se zdi instinktivno in nestabilno kot padanje moža postave pod Ženin vpliv (vse bolj se zapleta, govori eno in stori drugo), Graničar tako rekoč v zadnjem hipu zarine nož v Možja in udejanji njeno morilsko sugestijo. Le da se ona tedaj že izmuzne v razprto sinjo modrino za vrati, ki jo čaka, dedcev ima »pouh'n kufer«. Tehnično gledano bo hiša njena.

Postavitev, ki kaže motivacije v fragmentih, formulira prostor mojstrsko: Henrik Ahr zgradi oder na klančini, ki se odpira v zaodrje in gledalcu frontalno zapre pogled.

Akterji se dvigajo in spuščajo, polno jih vidimo le, ko zrejo na nas z vrha; enoznačno določljivega je malo. Tudi rekvizitov tako rekoč ni ali jih je mogoče slutiti tam gori na klančini, ki je gledalcu nevidna. Predstava se giblje po meji med izmikavim asketskim realizmom in subtilnim simbolizmom. Prehode s triglasnim petjem ljudskih pesmi v živo v nemškem izvirmiku (korepetitorka je bila Andreja Šolar) pospremi stilizirana variacija tradicionalnih plesnih korakov iz Tirolske, učinek je asociativen, a močan izvirmi vpis v predstavo. Ne nazadnje je Hudič babji odkritje tudi v smislu tančin v prevodu Mojce Kranjc (že prevod naslova se odmakne od enoznačnosti preteklih inačic), ki se namesto za arhaizme odloča za inventiven živ jezik in pusti na predstavi določujoč pečat. Izid je neobičajna predstava z dramaturškim fokusom, ki ponudi gledalcu nekaj drugega in precej več od tega, kar pričakuje.

Hudič babji v režiji Mateja Koležnik je neobičajna predstava, ki ponudi gledalcu nekaj drugega in precej več od tistega, kar pričakuje. Na fotografiji so vsi trije protagonisti te igre, ki je v teh dneh na ogled na Mali sceni Mestnega gledališča ljubljanskega – Gregor Čušin, Jurij Drevenšek in Viktorija Bencik.